

Úkoly pro seminář konaný dne 23. 10. 2008:

I. Nastudujte v různých instrumentech ochrany LP na vnitrostátní, evropské i mezinárodní úrovni zakotvení práva na život, včetně zákazu trestu smrti.

II. Nastudujte materiály připravené k tomuto semináři tak, abyste byli schopni reprodukovat obsah těchto rozhodnutí a uvést, v čem jsou přínosná, a také je následně využít k řešení zadaného příkladu:

- Said proti Nizozemí ze dne 5. 7. 2005, rozsudek ESLP ze dne 5. 7. 2005, stížnost č. 2345/02, přístupné anglicky na stránkách <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database/>; velmi uživatelsky příjemné znění v češtině a s kvalitním komentářem najdete v: Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, 1/2006, str. 57 – 65, přístupné v knihovně
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, sp. zn. 2 Azs 75/2005 (přístupné na stránkách www.nssoud.cz)
- posudek Výboru pro lidská práva Chitat Ng v. Canada (communication No. 469/1991) in Steiner, H., Alston, P.: International Human Rights in context, 2. vydání, Oxford, Oxford University Press 2000, str. 761 – 766 – elektronickou podobu najdete v úschovně

III. Promyslete si řešení tohoto příkladu, který by měl být hlavní náplní hodiny:

Vycházíme z tohoto skutkového stavu:

„Občan íránské státní příslušnosti Babrak Amín v roce 1991 ukončil v Íránu studium na matematicko-fyzikální fakultě, kde poté vyučoval, ale pro šíření nemuslimských myšlenek byl z univerzity vyloučen, dva a půl měsíce pak byl vězněn, neboť učil vědecká fakta, např. o vzniku vesmíru, zeměkouli, člověku, existenci Slunce apod., což je v jeho zemi považováno za protináboženský čin přímo namířený proti ideologii islámu. Žadatel také nesouhlasil s politickou situací po islámské revoluci z roku 1979. Po propuštění z vězení opustil hlavní město Teherán a vrátil se do rodné vesnice Logar, kde už byl ovšem vnímán jako odpadlík od víry. Babrak uvedl, že pokud muslim potká nevěřícího člověka, který se však narodil v muslimské rodině, má právo ho zabít. Toto vše dokládá zatýkacím rozkazem přeložený z jazyka perského, opatřeným tlumočnickou doložkou, který byl na něj vydán Zvláštním soudem kleriků. Tento dokument vyzývá k tomu, aby byl zatčen a podle islámského zákona („Šarija“) potrestán z důvodu propagandistické práce směřující proti islámu, zákonu Šarija a Svaté válce, neboť se měl svou výukou snažit, aby íránské děti a mládež měly chybné názory na islám a chovaly se protiislámsky.

S ohledem na výše uvedené musel nakonec z Íránu v roce 1996 odejít, když bezprostředním důvodem jeho odchodu byl strach o život. Nějaký čas pobýval v Pákistánu, ale ani v této muslimské zemi se s ohledem na obdobnou situaci jako v zemi původu necítil být v bezpečí a proto v roce 1998 přicestoval přes Rusko do České republiky, kde svůj následný pobyt legalizoval získáním pobytového víza. Následně v roce 2001 požádal o udělení azylu. Stěžovatel čekal na rozhodnutí Ministerstva vnitra marně šest let. Poté „ztratil nervy“ a nemaje již důvěru v české orgány veřejné moci, pokusil se vycestovat z České republiky mezinárodním rychlíkem EC-378 odjíždějícím ze stanice Děčín ve 21.31 hod. ve směru do Spolkové republiky Německo. Při hraniční kontrole předložil občanský průkaz České republiky, znějící na jméno Gustáv Husák, a vědomě se tímto dokladem prokazoval jako svým „pravým“ cestovním dokladem. Vzbudil pochopitelný podiv příslušníků Policie ČR, kteří ověřili pravost tohoto dokumentu a po zjištění, že je falešný, vrátili Babraka zpět do ČR, kde má být ukončeno jeho řízení o udělení azylu.“

Představte si, že jste úředník/ce Ministerstva vnitra a máte jeho žádost posoudit. Jste si vědomi toho, že Babrak svým pokusem o přechod státní hranice naplnil znaky ustanovení § 25 písm. h) zákona o azylu, podle nějž platí, že „řízení se zastaví, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany v průběhu řízení neoprávněně vstoupil na území jiného státu nebo se o neoprávněný vstup na území jiného státu pokusil.“ V takovém případě už se neposuzuje (podle dosavadní správní judikatury ke vztahu

zastavení řízení a posouzení překážek vycestování, jež byly dosud zakotveny v § 91 zákona o azylu a jež také měly uchránit neúspěšného žadatele o azyl před vydáním do země, kde by mu hrozil trest smrti) důvodnost žádosti o mezinárodní ochranu a žadatele čeká vycestování do země původu. S přihlédnutím k materiálům pro tento seminář a s vědomím, že nad Babrakem visí v Afghánistánu hrozba trestu smrti, se zamyslete nad těmito otázkami:

1. Ustanovení § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, umožňuje udělit tzv. doplňkovou ochranu a jedním z důvodů, pro niž ji lze udělit, je podle § 14a odst. 2 písm. b) i hrozba „*uložení nebo vykonání trestu smrti*“. Na druhou stranu je však možno tuto doplňkovou ochranu udělit jedinečně „*cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu*“, a u pana Amína nebyla otázka, zda splňuje nebo nespĺňuje důvody pro udělení azylu, vůbec zkoumána, protože řízení bylo zastaveno. Jak se s tímto dilematem vypořádáte?
2. Jaké argumenty z oblasti práva na život a judikatury k němu jsou v dané situaci relevantní a co z nich vyplývá?
3. Jak byste vyřešili případný rozpor mezi závěry, které vám plynou z textu vnitrostátního zákona, a závěry plynoucími z argumentace judikaturou ESLP a dalšími dokumenty majícími svůj původ v rozhodování mezinárodních orgánů ochrany lidských práv?
4. Změnila by se vaše argumentace v případě, že by pan Babrak Amín nebyl v Íránu odsouzen za šíření „*protiislámských názorů*“, ale za trestný čin vraždy?
5. Změnila by se vaše argumentace, pokud by zásadní důkaz, tedy zatýkáací rozkaz, pan Babrak nepředložil při žádném z pohovorů, ale až v době těsně před zastavením řízení, když už byste měl/a nachystaný koncept rozhodnutí o zastavení?
6. Jak by se lišila vaše argumentace, pokud byste zjistili, že trest za „*šíření protiislámských názorů*“ je ukamenování, od argumentace, pokud byste zjistili, že trestem je oběšení?
7. Změnil by se váš postoj, pokud by íránská vláda požádala o vydání Babraka Amína a zaručila se, že nebude podroben trestu smrti?